

*Швагер Ольга Андріївна,
асистент кафедри цивільно – правових дисциплін
та фінансового права
Навчально - наукового інституту права
Сумського державного університету*

Актуальні питання запобіганню неплатоспроможності банків Фондом гарантування вкладів фізичних осіб

Система гарантування банківських вкладів не може бути незмінною протягом довготривалого часу, оскільки вона є невід'ємним елементом забезпечення стабільності фінансової системи держави в цілому та банківської системи зокрема, і потребує постійного коригування, модернізації своєї власної внутрішньої побудови.

До факторів, що можуть впливати на вище окреслені процеси є вдосконалення правового статусу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі - Фонд) як центрального суб'єкта системи гарантування вкладів. Одним із аспектів цього питання можна вважати наділення Фонду державно-владними повноваженнями та отримання ним інших публічно-правових характеристик у виконанні ним функцій держави саме в частині попередження неплатоспроможності банків та його взаємодії у цьому питанні із Національним Банком України (далі - НБУ).

Актуальність окресленої теми обумовлена активністю банківського регулятора по відкликанню банківських ліцензій, яка призводить до зменшення фонду, призначеного для виплат компенсацій вкладникам, у зв'язку з чим виникає ряд проблем, пов'язаних з : 1) достатність мережі діючих кредитних організацій для забезпечення економічного росту країни; 2) формування здорового конкурентного середовища; 3) забезпечення гарантій повернення вкладникам грошових коштів, розміщених на депозитах в банках.

Участь Фонду у попередженні неплатоспроможності банків регламентується Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних

осіб» (далі - Закон), а саме частина 4 статті 12 визначає, що Виконавча дирекція Фонду має такі повноваження у сфері регуляторної діяльності:

1) затверджує порядок проведення перевірок банків Фондом та участі працівників Фонду в інспекційних перевірках, що здійснюються Національним банком України у проблемних банках;

2) приймає рішення про здійснення планових або позапланових перевірок банків Фондом чи про участь працівників Фонду в інспекційних перевірках, що здійснюються Національним банком України у проблемних банках;

3) затверджує плани перевірок та результати їх здійснення;

4) затверджує порядок та форми подання банками звітності до Фонду;

5) приймає рішення про подання банком інформації, іншої ніж звітність, відповідно до цього Закону.[1]

Розділ VI Закону деталізує пункти 1-3 статті 12 Закону, а саме визначає, що є регулятивною діяльністю Фонду. Фонд здійснює регулювання діяльності банків шляхом:

1) прийняття в межах своїх повноважень нормативно-правових актів, обов'язкових до виконання банками;

2) здійснення контролю за виконанням зобов'язань банків у зв'язку з їх участю в системі гарантування вкладів фізичних осіб;

3) виведення неплатоспроможних банків з ринку;

4) в інших формах, передбачених цим Законом. Регулятивні повноваження Фонду, визначені Законом, поширюються на всі банки в Україні. Банки зобов'язані дотримуватися нормативно-правових актів Фонду та виконувати вимоги, встановлені Фондом у межах його повноважень. [1]

До числа актів застосування права, які приймаються Фондом, входять акти, які приймаються для безпосереднього управління діяльністю кредитних організацій. Це зумовлено, насамперед тим, що Фонд має повноваження щодо призначення відповідної особи для виконання ним функцій та повноважень тимчасової адміністрації. Що тим самим наділяє Фонд можливість здійснювати поточне управління банком.

На нашу думку, саме ці повноваження щодо регулювання діяльності банків потрібно вважати такими, що визначають функцію Фонду щодо запобігання неплатоспроможності банків.

Враховуючи те, що Фонд є створеною державою юридичною особою, яка наділяється правовим статусом та відповідними характерними для державних органів функціями, які виконуються ним не лише за рахунок публічно-правових засобів, але і за рахунок приватноправових, потрібно поряд із вже виділеними в Законі функціями, додати, до переліку належних Фонду, функцію попередження неплатоспроможності банківських установ, що дозволить більш повно характеризувати його правовий статус.

Враховуючи вище викладене, вважаємо за необхідно продовжувати дослідження окреслених вище питань.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. ЗУ «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23.02.2012 № 4452-VI // Відомості Верховної Ради України від 14.12.2012 р., № 50, ст.. 564 – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>

Швагер, О.А. Актуальні питання запобігання неплатоспроможності банків Фондом гарантування вкладів фізичних осіб / О.А. Швагер // Вороновські читання (Співвідношення матеріального та процесуального в регулюванні фінансових відносин) : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 4-5 жовтня 2017 р. / Редкол.: А. П. Гетьман, М. П. Кучерявенко, Т. А. Латковська та ін. – Харків : Асоціація фінансового права України, 2017. – С. 248-251.